

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ООК 18 «МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»
ОПП «Безпека державного кордону»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону

Спеціальність: 252 Безпека державного кордону

Форма здобуття освіти: денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Морально-психологічне забезпечення» є обов'язковою для вивчення ОПП «Безпека державного кордону». Вивчається протягом 6-го семестру на кафедрі психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Морально-психологічне забезпечення» є ознайомлення курсантів зі сутністю, змістом, основними формами та методами управління персоналом прикордонних підрозділів; морально-психологічним забезпеченням несення служби прикордонними нарядами як одним із основних видів всебічного забезпечення Державної прикордонної служби, суть якого полягає у формуванні та підтриманні у прикордонників високого морально-психологічного стану.

Основні завдання навчальної дисципліни – забезпечувати знаннями, навичками та вміннями з питань управління підлеглими для ефективного забезпечення професійної діяльності підрозділів прикордонного відомства в цілому; вміннями формування психологічної готовності прикордонників до ефективного несення прикордонної служби, підтримувати психологічну стійкість під час несення служби, проводити психологічний супровід несення служби.

Для досягнення програмних результатів навчання з навчальної дисципліни курсант повинен:

ПРН-6 Організувати комплексне функціонування підсистем побудови охорони державного кордону, застосування сил і засобів у різних умовах, всі види бойового, ресурсного та інженерно-технічного забезпечення.

1. Розуміти зміст функціонування підсистем побудови охорони державного кордону,
2. Застосовувати сили і засоби у різних умовах оперативно-службової діяльності.
4. Аналізувати практичні аспекти діяльності підпорядкованого персоналу у всіх видах забезпечення.
5. Синтезувати отримані знання та практичні навички під час виконання завдань з охорони державного кордону.
6. Оцінювати вплив видів бойового, ресурсного та інженерно-технічного забезпечення на стан виконання покладених на підрозділ завдань.

ПРН-16 Управляти підрозділом у ході підготовки і ведення оперативно-службових дій та бою, здійснення повсякденної діяльності у звичайних та екстремальних умовах, вирішувати нетипові завдання, віддавати накази (розпорядження), нести відповідальність за їх виконання, організувати взаємодію та всебічне забезпечення.

1. Знати чинники і закономірності різних видів психологічного впливу на особистість.
2. Розуміти значення та функції психологічних впливів керівника на персонал.
3. Застосовувати способи ефективного переконання та прийоми психологічного впливу на персонал.

4. Аналізувати виконання персоналом завдань під час повсякденної діяльності у звичайних та екстремальних умовах.
5. Інтегрувати систему методів протидії негативним психологічним впливам в професійну діяльність.
6. Оцінювати ефективність здійснення управлінського впливу при виконанні професійних завдань.

ПРН-18 Організувати заходи морально-психологічного забезпечення персоналу.

1. Знати особливості застосування стилів керівництва та управління підрозділом.
2. Розуміти сутність, зміст, форми та методи, психологічні засади управління в роботі з персоналом, соціально-психологічні характеристики персоналу органів охорони державного кордону, морально-психологічного забезпечення охорони державного кордону України, методика організації психологічного забезпечення дисципліни та профілактики правопорушень, організації інформаційного забезпечення, організації індивідуальної роботи з персоналом прикордонних підрозділів.
3. Застосовувати способи і прийоми психологічного впливу в управлінні підрозділами відповідно до потреб здійснення професійної діяльності.
4. Аналізувати причини та передумови виникнення конфліктних ситуацій серед персоналу в умовах виконання оперативно-службових завдань.
5. Синтезувати систему методів розвитку у персоналу високих морально-психологічних якостей, загальної та правової культури, проводити роботу щодо згуртування прикордонних колективів; вивчати індивідуально-психологічні якості персоналу.
6. Оцінювати ефективність здійснення управлінського впливу при виконанні професійних завдань.

ВИКЛАДАЧІ:

Доцент кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін, кандидат психологічних наук, доцент Сергій ЧИСТЯКОВ, e-mail: chystiakov65@gmail.com

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Методика вивчення дисципліни передбачає врахування взаємозв'язків тем курсу з поняттями, термінами і категоріями психології управління, соціології, психології та педагогіки у процесі вивчення яких курсанти могли б

отримати теоретичне розуміння сутності та природи основних форм та методів управління персоналом прикордонних підрозділів.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальні аудиторії кафедри, ноутбук, мультимедіа-проектор, модульне середовище кафедри.

Вивчення курсу не потребує використання спеціального програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС	Години	Кількість годин												Форми підсумкового контролю				
				Аудиторні заняття							Індивідуальна робота					Самостійна робота	Курсовий (дипломний) проект	Екзамен	Диференційований залік	Залік
				Усього	Лекції	Семінари	Групові заняття	Практичні заняття	Індивідуальні заняття	Підеумковий контроль	Усього	Реферат	Конспект з теми	Курсова робота	Контрольна робота					
Ш	VI	3	90	50	12	12	20	2	-	4	10		10	-	-	30	-		+	-
Усього за курс		3	90	50	12	12	20	2	-	4	10		10	-	-	30	-		+	-

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН2.2; МН2.3; МН3.1; МН3.3

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-3	Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності професійні компетентності		
СК-7	Здатність забезпечити готовність підпорядкованого підрозділу до виконання завдань за призначенням, застосовувати методики підготовки персоналу та роботи з персоналом підрозділу.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-6	Організувати комплексне функціонування підсистем побудови охорони державного кордону, застосування сил і засобів у різних умовах, всі види бойового, ресурсного та інженерно-технічного забезпечення.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН2.2; МН2.3; МН3.1; МН3.3	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ПРН-16	Управляти підрозділом у ході підготовки і ведення оперативно-службових дій та бою, здійснення повсякденної діяльності у звичайних та екстремальних умовах, вирішувати нетипові завдання, віддавати накази (розпорядження), нести відповідальність за їх виконання, організувати взаємодію та всебічне забезпечення.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН2.2; МН2.3; МН3.1; МН3.3	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ПРН-18	Організувати заходи морально-психологічного забезпечення персоналу.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН2.2; МН2.3; МН3.1; МН3.3	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

№ теми	Найменування тем	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин				Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3	4			
1	Психологія розвитку особистості керівника	6	Л2	Гз2	Сз2		09	1/1Л(2); 1/2Гз(2); 1/3 Сз(2); 2/1 Гз(2); 2/2 Сз(2); 3/1 Гз(2); 3/2Сз(2); 4/1Л(2);	16
2	Особливості управлінської діяльності зі штатними категоріями персоналу підрозділів ООДК	4	Гз2	Сз2			10	4/2 Гз(2); 5/1Л(2); 5/2Гз(2); 6/1Гз(2); 7/1Гз(2); 7/2Пз(2);	12
3	Психологічна характеристика та аналіз конфліктів	4	Гз2	Сз2			11	8/1Л(2); 8/2Гз(2); 8/3Сз(2); 9/1Л(2); 9/2Гз(2); 10/1Л(2); 10/2Сз(2);	14
4	Робота з персоналом в ДПСУ в сучасних умовах	4	Л2	Гз2			12	11/1Гз(2); 11/2 Сз(2); ДЗ-4	8
5	Основні напрямки роботи з персоналом в ДПСУ	4	Л2	Гз2					
6	Інформаційне забезпечення в ДПСУ	2	Гз2						
7	Особливості роботи з персоналом у прикордонному підрозділі	4	Гз2	Пз2					
8	Психологічне забезпечення дисципліни та правопорядку в прикордонному підрозділі	6	Л2	Гз2	Сз2				
9	Організація та проведення індивідуальної роботи у прикордонних підрозділах	4	Л2	Гз2					
10	Культура взаємин прикордонників	4	Л2	Сз2					
11	Морально-психологічне забезпечення в ДПСУ	4	Гз2	Сз2					
	Диференційований залік	4							

Умовні позначення: Лекція – Л Семінарське заняття – Сз Практичне заняття – Пз Групове заняття – Гз Диференційований залік – Дз Заняття обов'язкові до оцінювання – 1/3Сз(2)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
				III курс, 6 семестр	
			10	Психологія розвитку особистості керівника	
1	1	лекція	2	<u>Психологія особистості керівника прикордонного підрозділу</u> 1. Сутність та зміст управлінської діяльності керівника 2. Концепції керівництва (лідерства). Управлінські ролі керівника.	[1.1.] с. 164-181, с. 182-186; [1.3.] с. 206-210
	2	групове заняття	2	<u>Розвиток особистості керівника</u> 1. Регресивний розвиток керівника. 2. Процес управлінської деформації.	[1.1.] с. 175-181; с.182-186; с.195-201
	3	семінар	2	<u>Психологічний інструментарій особистості керівника</u> 1. Психологія управлінського впливу. 2. Психологічні основи прийняття рішень.	[1.1.] с. 175-181; с.182-186; с.195-201
		індивідуальне завдання (конспект з теми)	4	1. Особливості загально психологічних методів у психології управління. 2. Психологія управлінської діяльності. 3. Теорії особистості та їх використання в управлінській практиці. 4. Проблема мотивації в управлінській діяльності.	[1.2.] с.65-132; 234- 285; [1.4.]с.121-187
2			6	Особливості управлінської діяльності зі штатними категоріями персоналу підрозділів ООДК	
	1	групове	2	<u>Основи здійснення управлінського впливу керівника на підлеглих</u> 1.Зміст психології впливу керівника на персонал прикордонних підрозділів. Психологічна характеристика прикордонного колективу як об'єкту ООДК. 2. Особливості керування прикордонним підрозділом та мікрогрупами в умовах професійної діяльності.	[1.1.] с.288-318; [1.4.]с.67-94
	2	семінар	2	<u>Індивідуально-психологічні властивості особистості та їх урахування в системі управління</u> 1. Сутність та зміст управлінської діяльності щодо згуртування підрозділів ООДК. 2. Формування прийняттого соціально-психологічного клімату в підрозділах ООДК. Вплив групової динаміки на стабільність прикордонного підрозділу. 3. Моббінг та боссінг як чинники негативного впливу на колектив	[1.1.] с.122-151; с.270-280; с.487-493.

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
		самостійна робота	2	1. Фактори психологічного впливу на імідж персоналу підрозділів ООДК. 2. Психологія планування та добору різних категорій персоналу для підрозділів ООДК. 3. Оцінка діяльності прикордонного персоналу	[1.1.]с. 497-507; с. 543-551
3			10	Психологічна характеристика та аналіз конфліктів	
	1	групове	2	<u>Конфлікти у прикордонному підрозділі</u> 1. Психологічні особливості конфліктів. 2. Характеристика видів конфліктів у прикордонному підрозділі.	[1.2.]с.20-34; с.116-121; [1.5.] с. 301-304.
	2	семінар	2	<u>Профілактика конфліктів</u> 1. Практика управління процесом профілактики конфліктів. 2. Основи конструктивного вирішення конфліктів. 3. Прогнозування та запобігання конфліктів в різних умовах прикордонної діяльності.	[1.3.]с.105-112; с. 114-124 [1.2.] с.116-121; [1.4.] с.103-113
		самостійна робота	2	<u>Управлінсько-комунікативна некомпетентність керівника як джерело конфлікту</u> 1. Фактори впливу, що спричиняють конфліктні відносини під час службових обов'язків з громадянами різних країн та методика їх вирішення. 2. Основні правила спілкування керівника з підлеглими.	[1.3.] с. 122-134. [1.1.]с.116-117; [1.2.] с. 105-124, 145-164;
		індивідуальне завдання (конспект з теми)	4	1. Психологічні закономірності конфліктної взаємодії в умовах прикордонного підрозділу. 2. Індивідуально-особистісні чинники психологічних конфліктів. 3. Особливості конфліктів в сім'ї. 4. Шляхи аналізу та подолання конфліктів.	[1.3.] с.88-123; [1.4.] с.331-374
4			6	Робота з персоналом в Держприкордонслужбі України в сучасних умовах	
	1	лекція	2	<u>Сутність, закономірності та принципи роботи з персоналом</u> 1. Сутність роботи з персоналом та її зміст. 2. Закономірності та принципи роботи з персоналом.	[1.1.] с. 34-89; 95-145; с.288-318;
	2	групове	2	<u>Особливості роботи з персоналом у Держприкордонслужбі України в сучасних умовах</u> 1. Місце та роль органів роботи з персоналом в Держприкордонслужбі України. 2. Закономірності, принципи роботи з персоналом.	[1.1.] с. 34-89; с. 95-145; с.288-318;

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
		самостійна робота	2	1. Сутність роботи з персоналом та її зміст. 2. Напрямки роботи з персоналом.	[1.1.] с. 34-89; с. 95-145; с.288-318;
5			8	Основні напрямки роботи з персоналом в Держприкордонслужбі України	
	1	лекція	2	<u>Патріотичний та прикордонний (службово-професійний) розвиток персоналу</u> 1. Сутність і зміст патріотичного розвитку. 2. Прикордонний (службово-професійний) розвиток персоналу.	[1.1.] с. 34-89; с. 95-145; с.288-318;
	2	групове	2	<u>Організація і методика роботи щодо патріотичного, правового, морального, прикордонного розвитку персоналу.</u> 1. Характеристика напрямків роботи з персоналом. 2. Методика роботи щодо патріотичного та прикордонного розвитку персоналу. 3. Методика роботи щодо морального та правового розвитку.	[1.1.] с. 34-89; с.95-145; с.288-318;
		самостійна робота	2	1. Характеристика напрямків роботи з персоналом. 2. Прикордонний (службово-професійний) розвиток персоналу.	[1.1.] с. 34-89; с.95-145; с.288-318;
		індивідуальне завдання (конспект з теми)	2	1. Основні складові соціально-гуманітарного забезпечення та їх роль у процесі діяльності прикордонного підрозділу.	Наказ № 89
6			4	Інформаційне забезпечення в Держприкордонслужбі України	
	1	групове	2	<u>Зміст, організація інформаційного забезпечення підрозділів органів охорони кордону</u> 1. Сутність і зміст інформаційного забезпечення у підрозділах Держприкордонслужби України. 2. Зміст, організація, форми та методи проведення занять з національно-патріотичної підготовки.	[2.8.] с. 141-144; [2.9.] с. 2-11; [2.10.] с. 90-123;
	2	самостійна робота	2	<u>Організація та проведення занять в системі національно-патріотичної підготовки</u> 1. Форми та методи проведення занять з національно-патріотичної підготовки з персоналом.	[2.8.] с. 141-144; [2.9.] с. 2-11; [2.10.] с. 90-123;

7			6	Особливості роботи з персоналом у прикордонному підрозділі	
	1	групове	2	<u>Організація та методика проведення роботи з персоналом у підрозділах Держприкордонслужби України</u> 1. Вимоги керівних документів щодо організації роботи з персоналом. 2. Планування роботи з персоналом у прикордонному підрозділі.	[1.1.] с. 34-89; с.95-145; с.288-318;
	2	практичне	2	<u>Вимоги керівних документів щодо організації та планування роботи з персоналом</u> 1. Вимоги керівних документів щодо морально-психологічного забезпечення оперативно-службової та повсякденної діяльності персоналу 2. Особливості планування роботи з персоналом у прикордонному підрозділі.	[1.1.] с. 34-89; с.95-145; с.288-318;
		самостійна робота	2	1. Основні завдання роботи з персоналом у підрозділі. 2. Методика планування заходів роботи з персоналом у процесі службової діяльності.	[1.1.] с. 34-89; с.95-145; с.288-318;
8			12	Психологічне забезпечення правопорядку та дисципліни	
	1	лекція	2	<u>Організація роботи з персоналом з питань зміцнення правопорядку та дисципліни</u> 1. Особливості психологічного забезпечення дисципліни в Держприкордонслужбі України. 2. Основні напрямки та методика психологічного забезпечення дисципліни.	[1.6.] с. 434-468; с . 469-533
	2	групове	2	<u>Організація роботи щодо запобігання правопорушень, підтримання міцного статутного порядку</u> 1. Вимоги керівних документів щодо проведення службового розслідування. 2. Методика проведення службового розслідування.	[1.6.] с. 434-468; с . 469-533
	3	семінар	2	<u>Організація роботи щодо запобігання правопорушень, підтримання міцного статутного порядку</u> 1. Вимоги керівних документів щодо зміцнення правопорядку та дисципліни у підрозділі. 2. Способи профілактики зловживань службовим становищем посадовими особами	[1.6.] с. 434-468; с . 469-533
		самостійна робота	2	1.Психологічне супроводження стану дисципліни та правопорядку. 2.Психологічні особливості персоналу схильного до правопорушень.	[1.6.] с. 434-468; с . 469-533
		індивідуальне завдання (конспект з теми)	4	1. Адаптація та її роль у згуртуванні колективу. 2. Профілактика нестатутних взаємовідносин у колективах. 3. Основні прояви порушення дисципліни та правопорядку в підрозділі. 4. Особливості поведінки особистості у групі.	[1.6.] с. 434-468; с . 469-533

9			10	Організація та проведення індивідуально-виховної роботи у прикордонних підрозділах	
	1	лекція	2	<u>Індивідуально-виховна робота у підрозділі</u> 1. Сутність і зміст індивідуально-виховної роботи. 2. Методика організації індивідуальної роботи.	[1.6.] с. 68-91; с. 130-138; с. 434-533
	2	групове заняття	2	<u>Організація та проведення індивідуальної бесіди</u> 1. Методика підготовки та проведення індивідуальної бесіди 2. Практика проведення індивідуальної бесіди.	[1.6.] с. 68-91; с. 130-138; с. 434-533
		самостійна робота	2	1. Методи проведення індивідуально-виховної роботи з різними категоріями персоналу. 2. Методика організації індивідуальної роботи з урахуванням гендерних відмінностей.	[1.6.] с. 68-91; с. 130-138; с. 434-533
	індивідуальне завдання (конспект з теми)	4	1. Управління персоналом прикордонних підрозділів в системі індивідуально-виховної роботи. 2. Індивідуально-особистісні якості людини, як чинник виникнення конфліктів. 3. Характеристика методів вивчення персоналу. 4. Проблема мотивації персоналу в управлінській діяльності.	[1.6.] с. 68-91; с. 130-138; с. 434-533	
10			8	Культура взаємин прикордонників	
	1	лекція	2	<u>Сутність і зміст культури стосунків прикордонників</u> 1. Зміст культури стосунків прикордонників. 2. Робота офіцерів щодо вдосконалення культури стосунків підлеглих.	[2.5.] с. 6-47; с. 89-102; с. 124-156
	2	семінар	2	<u>Удосконалення культури стосунків прикордонників</u> 1. Вимоги до культури поведінки прикордонників (відомчі стандарти культури ПС, ПК). 2. Шляхи удосконалення культури стосунків між прикордонниками. 3. Особливості спілкування офіцерів з підлеглими у конфліктних ситуаціях.	[2.5.] с. 6-47; с. 89-102; [2.7.] с. 276-291
		самостійна робота	2	1. Військовий етикет як складова професійної культури 2. Вимоги до етичних норм спілкування	[2.5.] с. 6-47; с. 89-102; [2.7.] с. 276-291
	індивідуальне завдання (конспект з теми)	2	1. Загальні поняття культури особистості. 2. Мистецтво говорити перед широким загалом. Особистість мовця.	[2.7.] с. 276-291	

11			6	Морально-психологічне забезпечення в прикордонному підрозділі	
	1	групове	2	<u>Психологічна підготовка до бойових дій.</u> 1. Сутність і зміст психологічної підготовки прикордонників. 2. Основні напрями та методи психологічної підготовки.	[2.1.] с. 6-47; с. 89-102; с. 124-156
	2	семінар	2	<u>Особливості роботи з морально-психологічними станами</u> 1. Оцінювання морально-психологічних станів. 2. Робота керівника прикордонного підрозділу щодо подолання негативного морально-психологічного стану у підлеглого	[2.1.] с. 6-47; с. 89-102; с. 124-156
		самостійна робота	2	1. Робота керівника щодо формування стресостійкості персоналу. 2. Основні аспекти психологічної допомоги при ПТСР. Виявлення симптомів, основи поведінки з персоналом який має ознаки ПТСР.	[2.1.] с. 6-47; с. 89-102; с. 124-156
Диференційований залік			4		
УСЬОГО за дисципліну			90		

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Нормативно-правові акти

1. Закон України від 3.04.2003 року № 661 - IV «Про Державну прикордонну службу України».
2. Наказ АДПСУ № 89 «18» серпня 2020 року «Про організацію соціально-гуманітарного забезпечення у Державній прикордонній службі України».
3. Наказ АДПСУ №1030 (2005 р.) “Про удосконалення роботи щодо забезпечення правопорядку та дисципліни в ДПС України” зі змінами згідно з наказом АДПСУ № 47 (2007 р).
4. Наказ АДПСУ № 1040 (2009 р.) “Про затвердження Інструкції з оперативно-службової діяльності ВПС”.
5. Наказ АДПСУ № 318 (2008 р.) “Про затвердження Інструкції про порядок організації та проведення психопрофілактичної роботи з персоналом Державної прикордонної служби України”.
6. Наказ АДПСУ № 829 (2008 р.) “Про затвердження Положення про організацію психологічного забезпечення діяльності Державної прикордонної служби України”.
7. Наказ АДПСУ № 111 «14» лютого 2005 “Про затвердження Інструкції про порядок проведення службового розслідування у Державній прикордонній службі України»
8. Методичні рекомендації щодо організації та проведення індивідуальної роботи з персоналом у відділах прикордонної служби.

Базова

- 1.1. Морально-психологічне забезпечення службової діяльності Прикордонних військ України: Підручник. – Хмельницький: Вид-во НАПВУ, 2001. – 448 с.
- 1.2. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ: “Плай”, 2001. – 695 с.
- 1.3. Конфліктологія: Навчальний посібник. – Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2006. – 180 с.
- 1.4. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 456 с.
- 1.5. Потапчук Є.М. Психологічна діагностика військовослужбовців та військових колективів: Збірник тестів для військового керівника.– Хмельницький: Вид-во НАПВУ, 2000 р. – 76 с.
- 1.6 Теорія і практика виховної роботи у внутрішніх військах МВС України Підручник / О.О. Іллюк, Ю.П. Бабков, В.Є. Глуховський та ін.; За ред. С.Т. Полторака. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2008. – 650 с.

Допоміжна

- 2.1. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ніка-Центр, 2006. –580 с.
- 2.2. Психологія суїциду: Посібник / За ред. В.П. Москальця. – К.: Академвидав, 2004. – 288 с.
- 2.4. Словарь практического психолога / Сост. С.Ю. Головин. – Минск: ХАРВЕСТ, 1998. – 800 с.
- 2.5. Формування лідерства і прихильності до здорового способу життя у військовослужбовців Збройних Сил і правоохоронних органів України: Навчальний посібник. – К.: К.І.С., 2008 – 200 с.
- 2.6. Основи військової психології: Навчальний посібник.–Хмельницький: вид-во НАПВУ, 2002.–532 с.
- 2.7. Томан І. Мистецтво говорити: К. :Політвидав України. 1989. -293 с.
- 2.8. Воробйова І.В. Інформаційно-психологічна зброя як самостійний засіб ведення інформаційно-психологічної війни. *Системи озброєння і військова техніка*. 2010. №1(21). С. 141-144.
- 2.9. Карпенко В.О. Інформаційна політика та безпека : підручник. Київ : Нора-Друк, 2011. 20с.
- 2.10. Ліпкан В. А., Максименко Ю. Є., Желіховський В. М. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2012. 280 с.

Х. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://medbib.in.ua/zmist-moralno-psihologichnogo-zabezpechennya.html>
2. <http://www.wikiwand.com/uk>
3. <http://www.asv.gov.ua/?q=zv/mpz>
4. <http://um.co.ua/12/12-9/12-96718.html>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
  - дотримання норм законодавства про авторське право;
  - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

		МК 4.5	Практичний
--	--	--------	------------